

ВІДГУК

офіційного опонента член-кореспондента НАМН України, доктора медичних наук, професора Чернія Володимира Ілліча на дисертаційну роботу аспіранта кафедри кардіохірургії, рентгеноваскулярних та екстракорпоральних технологій Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Романенко Світлани Олександрівни на тему: «Замісна ниркова терапія у пацієнтів з гострим пошкодженням нирок після операцій зі штучним кровообігом», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Гостре пошкодження нирок є одним із найчастіших і найбільш клінічно значущих ускладнень кардіохірургічних втручань із використанням штучного кровообігу. Щороку у світі виконується понад 2 мільйони кардіохірургічних операцій, а частота розвитку гострого пошкодження нирок після таких втручань коливається від 5% до 42%. Патогенез гострого пошкодження нирок після операцій зі штучним кровообігом є багатофакторним і включає ішемічно-реперфузійне ушкодження, системну запальну відповідь, гемоліз, оксидативний стрес, мікроемболізацію та порушення ниркової перфузії. У пацієнтів із тяжким перебігом ускладнення ці механізми призводять до швидкого прогресування органної дисфункції та необхідності застосування замісної ниркової терапії, потреба в якій виникає у 1–5% пацієнтів після кардіохірургічних операцій. Летальність у цієї категорії хворих залишається надзвичайно високою і може перевищувати 40–60%.

Одним із найбільш дискусійних питань сучасної інтенсивної терапії гострого пошкодження нирок залишається оптимальний час початку замісної ниркової терапії у пацієнтів з пошкодженням нирок після кардіохірургічних втручань. Друге важливе питання стосується застосування різних методів замісної ниркової терапії: видів гемодіалізу, гемофільтрації. Кожна з цих методик має власні переваги та обмеження, а вибір методу значною мірою залежить від гемодинамічного статусу пацієнта, наявності поліорганної недостатності та ресурсних можливостей лікувального закладу. Тому питання оптимізації тактики замісної ниркової терапії у

пацієнтів із гострим пошкодженням нирок після операцій зі штучним кровообігом залишається надзвичайно актуальним. Подальше вивчення особливостей диференційованого застосування методів замісної ниркової терапії, а також впливу часу її ініціації на клінічні результати лікування є необхідним для покращення виживаності, відновлення функції нирок і якості медичної допомоги цій складній категорії пацієнтів. Вирішенню цієї проблеми присвячена дисертація Романенко Світлани Олександрівни.

2. Зв'язок дисертації з державними і галузевими науковими програмами.

Дисертаційне дослідження було проведене в ДНП «Інститут серця Міністерства охорони здоров'я України» (м. Київ) спільно з кафедрою кардіохірургії, рентгеноваскулярних та екстракорпоральних технологій Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика та являє собою ретроспективний аналіз клінічних даних пацієнтів, яким виконували кардіохірургічні втручання із застосуванням штучного кровообігу в ДНП «Інститут серця МОЗ України» протягом 2022–2025 років. Воно логічно інтегрується у пріоритетні напрями розвитку медичної науки, визначені чинними державними програмами та стратегіями у галузі охорони здоров'я. Зокрема, тематика роботи узгоджується з напрямами, визначеними в Концепції розвитку охорони здоров'я населення України (затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України), де одним із основних стратегічних орієнтирів є підвищення якості медичної допомоги хворим із серцево-судинними захворюваннями, зменшення інвалідизації та летальності від ускладнень атеросклерозу.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

До найбільш вагомих результатів дослідження слід віднести комплексне визначення частоти та структури післяопераційного гострого пошкодження нирок у кардіохірургічних пацієнтів після операцій зі штучним кровообігом із використанням сучасних діагностичних критеріїв.

Авторкою доповнено існуючі уявлення щодо факторів, які впливають на розвиток гострого пошкодження нирок, шляхом комплексної оцінки передопераційних, інтраопераційних та післяопераційних чинників, що дозволило поглибити розуміння механізмів формування ниркової дисфункції після операцій зі штучним кровообігом.

Важливим є проведений аналіз різних методів замісної ниркової терапії з оцінкою їх ефективності, безпеки та впливу на гемодинамічний стан пацієнтів та результати дослідження, присвячені визначенню оптимального часу початку замісної ниркової терапії.

Таким чином, результати дисертації розширюють сучасні уявлення про ведення пацієнтів із гострим пошкодженням нирок після кардіохірургічних операцій. Це дозволяє стверджувати про високу новизну одержаних результатів, їхню актуальність та практичну значущість для системи охорони здоров'я.

4. Практичне значення роботи

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів для оптимізації лікувальної тактики у пацієнтів із гострим пошкодженням нирок після операцій зі штучним кровообігом. Запропоновані автором підходи дозволяють удосконалити оцінку ризику розвитку гострого пошкодження нирок, своєчасно визначати показання до проведення замісної ниркової терапії та здійснювати більш обґрунтований вибір її методу.

Особливе значення мають результати щодо часу ініціації замісної ниркової терапії, які можуть бути використані для індивідуалізації лікування з урахуванням тяжкості ниркової дисфункції, гемодинамічного стану та системних порушень у конкретного пацієнта.

Авторкою розроблено практичні рекомендації для всіх етапів лікування: стратифікація ризику для передопераційного етапу, профілактика гострого пошкодження нирок для інтраопераційного етапу,

моніторинг у ранньому післяопераційному етапі, прийняття рішення щодо замісної ниркової терапії, вибір методу замісної ниркової терапії, оцінка ефективності. Результати роботи впроваджені в практичну діяльність та освітній процес, що підтверджує їх прикладну спрямованість.

5. Ступінь обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій дисертації

Дисертаційне дослідження виконано на достатньому за обсягом клінічному матеріалі. Автором проаналізовано результати лікування 5289 дорослих пацієнтів, яким виконувалися кардіохірургічні втручання із застосуванням штучного кровообігу.

Дослідження має послідовну структуру та передбачає декілька етапів. На першому етапі проведено аналіз частоти розвитку та факторів ризику гострого пошкодження нирок. На другому етапі досліджено ефективність і безпеку різних методів замісної ниркової терапії у пацієнтів із післяопераційним гострим пошкодженням нирок. На третьому етапі проведено порівняльний аналіз результатів залежно від часу ініціації замісної ниркової терапії.

Для досягнення поставленої мети автором використано комплекс сучасних клінічних, лабораторних, інструментальних та статистичних методів дослідження. Діагностику гострого пошкодження нирок проведено відповідно до сучасних критеріїв визначення стадії гострого ураження нирок (KDIGO).

Статистичний аналіз виконано з використанням адекватних методів описової та аналітичної статистики, що дозволило встановити взаємозв'язки між клінічними характеристиками пацієнтів, перебігом періопераційного періоду та розвитком гострого пошкодження нирок.

Отримані результати є логічними, послідовними та відповідають поставленій меті й завданням дослідження. Висновки дисертації базуються на отриманих результатах і достатньо повно відображають основні положення проведеної роботи. Таким чином, наукова обґрунтованість отриманих результатів, основних положень та висновків, сформульованих у дисертації, не викликають сумніву.

6. Оцінка науково-методичного рівня проведеного дослідження та повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Вважаю, що дисертанткою повністю та на належному рівні вирішена поставлена мета дисертаційного дослідження та повністю виконані завдання, поставлені у дисертаційній роботі.

Здобувачка показала високий рівень володіння методологією наукової діяльності – ґрунтовно провела інформаційно-патентний пошук та оволоділа сучасними науковими відомостями за напрямком досліджень, що дозволило підтвердити актуальність обраної теми дисертації, чітко визначити її мету і завдання та обрати необхідні для її виконання методи дослідження. Досконало виконана обробка отриманих результатів методами статистичного аналізу. На високому рівні виконано аналіз та узагальнення отриманих результатів та формулювання основних положень та висновків дисертації.

Важливим є також той факт, що основні положення та результати дослідження знайшли відображення у низці наукових публікацій. За темою дисертацію опубліковано 4 статті у виданнях, що входить до наукометричної бази Scopus. У роботах розглянуто методи ниркової замісної терапії та перебіг раннього післяопераційного періоду у пацієнтів з гострим пошкодженням нирок після кардіохірургічних втручань зі штучним кровообігом, частота та фактори ризику виникнення гострого пошкодження нирок після кардіохірургічних втручань зі штучним кровообігом, вплив часу ініціації замісної ниркової терапії на результати лікування у пацієнтів із гострим пошкодженням нирок, асоційованим із кардіохірургічними втручаннями. Це свідчить про достатню повноту апробації результатів та їх актуальність для медичної спільноти.

7. Особистий внесок здобувача

Романенко Світлана Олександрівна самостійно здійснила всі етапи виконання дисертаційної роботи. Здобувачкою проведено ретельний аналіз наукової літератури за темою дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет та гіпотезу дослідження. Авторка самостійно розробила дизайн дослідження, виконала клінічні етапи дослідження, самостійно здійснив статистичну обробку отриманих результатів, їх аналіз та

інтерпретацію. Основні положення наукової новизни, висновки та практичні рекомендації сформульовані авторкою за участю наукового керівника.

8. Структура та зміст дисертації

Дисертаційна робота побудована відповідно до загальноприйнятих вимог до дисертаційних досліджень. Вона складається зі вступу, огляду літератури, розділу матеріалів і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій та списку використаних джерел.

Структура роботи є логічною, матеріал викладено послідовно. Таблиці, рисунки та статистичні дані доповнюють текстову частину роботи та сприяють кращому сприйняттю отриманих результатів.

Мова і стиль викладення є науковими, термінологія уніфікована, таблиці й ілюстрації оформлені відповідно до вимог. Дисертація має належний обсяг, загальну завершеність і цілком відповідає вимогам до робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі медицини.

9. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Перевірка дисертаційної роботи на оригінальність програмним засобом «StrikePlagiarism.com» показала відсутність ознак академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації або фабрикації результатів. Текст дисертації є оригінальним.

10. Зауваження до дисертаційної роботи

Принципових зауважень, які могли б знизити наукову та практичну цінність дисертації, немає.

Питання для дискусії

1. Які, на думку автора, критерії є найбільш інформативними для прийняття рішення про початок замісної ниркової терапії у пацієнтів після операцій зі штучним кровообігом?
2. Які переваги та недоліки різних методів замісної ниркової терапії Ви вважаєте найбільш суттєвими саме у пацієнтів після

кардіохірургічних втручань? Які, на Вашу думку, показання для проведення інтермітуючого гемодіалізу (IHD) та повільного низько ефективного діалізу (SLED)?

3. Чи можна, на Вашу думку, на підставі отриманих результатів сформулювати універсальний алгоритм часу ініціації замісної ниркової терапії, чи цей показник повинен визначатися індивідуально?

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Романенко Світлани Олександрівни на тему «Замісна ниркова терапія у пацієнтів з гострим пошкодженням нирок після операцій зі штучним кровообігом» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нове вирішення важливого науково-практичного завдання в галузі кардіохірургії та інтенсивної терапії, а саме оптимізації профілактики, ранньої діагностики та лікування післяопераційного гострого пошкодження нирок у кардіохірургічних пацієнтів. Вважаю, що дисертаційна робота Романенко Світлани Олександрівни на тему «Замісна ниркова терапія у пацієнтів з гострим пошкодженням нирок після операцій зі штучним кровообігом» повністю відповідає критеріям актуальності, методологічної якості, наукової новизни та практичної значущості відповідно до пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022) і вимог оформлення дисертацій (Наказ МОН № 40 від 12.01.2017). Здобувач може бути рекомендований до присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент:

Член-кореспондент НАМН України,

доктор медичних наук,

головний науковий співробітник

наукового відділу малоінвазивної хірургії

ДНУ «Центр інноваційних

технологій охорони здоров'я» ДУС,

професор

Володимир Черній